

Ämnesguide Svenska för gymnasielärare

Svenskämnet i gymnasieskolan

Ämnet svenska läses på samtliga program på gymnasiet i olika omfattning. Ämnet består av tre kurser om vardera 100 poäng (Svenska 1–3), varav den första är gymnasiegemensam. Utöver dessa erbjuds även inom vissa program tre kurser om 100 poäng vardera: Litteratur, Retorik och Skrivande.

I ämnet studeras språk och litteratur i vid bemärkelse. Centralt är olika former av kommunikation mellan människor. I ämnesplanerna framhålls därför den stora betydelse språkförmågan har för allt arbete i skolan och för elevernas fortsatta liv och verksamhet. Genom arbetet med olika former av språkliga och estetiska uttryck från olika tider och platser ges eleverna förutsättningar att utveckla sitt språk, sin identitet och sin förståelse av omvärlden.

Undervisningen syftar bland annat till att utveckla förmågan att tala inför andra och delta konstruktivt i samtal och diskussioner, att läsa och kritiskt granska texter av olika slag, inklusive skönlitterära, samt att producera egna texter. Den ska vidare bland annat ge kunskaper om språkriktighet, språkets uppbyggnad, den retoriska arbetsprocessen, språklig variation, centrala svenska och internationella skönlitterära verk, samt om genrer och berättartekniska och stilistiska drag.

Du kan läsa mer om innehållet i gymnasieskolans svenskämne i läroplanerna:

<https://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/gymnasieutbildning/gymnasieskola/sve>

Svenska inom ämneslärarprogrammet vid Göteborgs universitet

Skolämnet svenska innehåller två universitetsämnen, språkvetenskap och litteraturvetenskap. Vid Göteborgs universitet ligger språkvetenskap vid Institutionen för svenska språket och litteraturvetenskap vid Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion. Kurserna i svenska inom ämneslärarprogrammet ges i samarbete mellan dessa båda institutioner. Kurspoängen är jämnt fördelade mellan språk och litteratur. Samtliga kurser har ett tydligt ämnesdidaktiskt perspektiv med syfte att förbereda dig för ditt framtida yrkesliv som svensklärare.

Har du *svenska som huvudämne* i din ämneskombination läser du sammanlagt 120 hp i ämnet. Av dessa utgörs 90 hp av kurser i svenska språket och litteraturvetenskap. Innehållet i dessa kurser presenteras nedan. Därutöver ingår två examensarbeten om 15 hp vardera. Med svenska som huvudämne gör du även din praktik, den så kallade verksamhetsförlagda utbildningen (VFU),

inom ramen för fyra kurser som ämnesinstitutionerna ansvarar för. Har du däremot *svenska som andraämne* i din ämneskombination läser du 120 hp ämneskurser. Examensarbeten och VFU görs alltid inom huvudämnet.

Under utbildningen till svensklärare fördjupar och breddar du dina kunskaper om svenska språkets struktur, variation och förändring genom att analysera och producera texter av olika slag. Du fördjupar och breddar också dina kunskaper om skönlitteratur och om olika kulturella uttrycksformer i moderna medier. Du skaffar dig de verktyg du behöver för att stimulera elevernas språkliga, litterära och personliga utveckling genom utbildningens tydliga ämnesdidaktiska inramning.

Nedan beskrivs innehållet i programmets kurser. Notera att kurserna revideras efter hand och innehållet kan därför förändras eller flyttas mellan kurser.

Kurser

LGSV10: Svenska 1 för gymnasielärare, 30 hp

Språkstruktur och språkvariation, 7,5 hp

I den första delkursen lär du dig om språk och språkanvändning med hjälp av språkvetenskapliga teorier. Detta bidrar till att du som lärare kan hjälpa elever i deras språkutveckling. Bland annat lär du känna det svenska språkets struktur framför allt med fokus på ordklasser och satslära. Du får även en introduktion till hur språket varierar i olika sociala och regionala sammanhang, inklusive frågor om språkkriktighet och normer. Exempelvis lär du dig om svenska som andraspråk samt talad och skriven danska. Kursen lyfter också frågor om hur svenska kan undervisas i skolan, ett så kallat svenskdidaktiskt perspektiv. När så är möjligt arrangeras en studieresa till Danmark inom ramen för denna delkurs.

Text i skolans svenskämne, 7,5 hp

I kursen möter du olika perspektiv på texter och textanalys med hjälp av såväl svenskdidaktiska som språkvetenskapliga teorier. Du får utveckla din förståelse för text och skrivande genom att skriva egna texter. Text kan också betraktas som muntlig och i kursen får du utveckla din retoriska förmåga att undervisa i olika sammanhang, såsom att leda gruppdiskussion och tala inför grupp om text och skrivande. Den retoriska förmågan diskuteras även utifrån ämnesdidaktiska frågor för arbete med elever. Kursen mynnar ut i att du presenterar och diskuterar inför grupp hur du som lärare kan bidra till elevers skrivande utifrån teorier och begrepp om text.

Berättelse och berättande i förändring, 7,5 hp

Under utbildningens första litteraturvetenskapliga delkurs får du studera berättelsens och berättandets skiftande uttryck och former i olika tider och kulturer. Berättartekniska begrepp introduceras, diskuteras och tillämpas på valda exempel ur fiktionsberättelsens historia. Delkursen innefattar även en introduktion till studiet av berättandet i filmform och till filmdidaktik. Du får också tillfälle att arbeta skapande i berättande genrer. Detta arbetssätt kan omsättas i kommande VFU-kurser och yrkesliv. Delkursen ger även en introduktion till

litteraturdidaktisk teori och praktik. Särskilt diskuteras frågor om varför vi ska läsa skönlitteratur i skolan.

Fiktion för unga – ungas läsning, 7,5 hp

Delkursen ger en orientering om litteratur för unga från olika tider, såväl klassiker som dagsaktuella ungdomsromaner och populära genrer. Du får även studera fiktion för unga i olika medier, bland andra film. Vid diskussionen av texter och filmer uppmärksammas genus-, etnicitets, klass-, och generationsperspektiv. Mot bakgrund av receptionsforskning och ämnesdidaktiska teorier får du studera och granska strategier och metoder som lärare kan använda sig av i arbetet med att bredda och fördjupa elevernas läsintresse och kunskap om litteratur och film. Som en förberedelse för kommande VFU-kurser och yrkesliv får du prova på att själv leda litteratursamtal.

LGSV21: Svenska 2 för gymnasielärare, 15 hp

Grammatik, text och retorik i didaktisk fördjupning, 7,5 hp

Syftet med delkursen är att du ska fördjupa dina kunskaper från de första kurserna om grammatik, text och retorik ur ett didaktiskt perspektiv (se ovan). Dina ämnesteoretiska och didaktiska kunskaper i grammatik, text och skrivande utvecklas bland annat genom ditt eget skrivande som omfattar muntligt och skriftligt responsarbete. Även din egen retoriska förmåga att leda en grupp och ditt retorikdidaktiska kunnande övas praktiskt. Kursen mynnar ut i en planering av undervisnings- och bedömningsprocesser med fokus på grammatik, skrivande och retorik utifrån ämnes-, didaktik- och läroplansteoretiska perspektiv. Detta sammantaget förbereder dig på VFU-perioderna och kommande yrkesliv.

Litterära genrer och teman, 7,5 hp

Delkursen utgör en fördjupning av den föregående terminens litteraturstudier. Här belyses litteraturen som fenomen med fokus på genre (epik, lyrik och dramatik) och tema från äldre tid till i dag. Du får fortsatt övning i att analysera och tolka litterära texter ur olika genrer och undersöka hur och i vilket syfte ett fokus på genre och tema kan användas i litteraturundervisningen. I delkursen ingår också ett teaterbesök och praktiska moment, där du får arbeta gestaltande, samt relatera detta arbete till din framtida verksamhet som svensklärare.

LGSV30: Svenska 3 för gymnasielärare, 15 hp

Utveckling och uppföljning av läsförståelse, 7,5 hp

Delkursens syfte är att bredda och fördjupa din kunskap om läsning av företrädesvis sakprosa. Inledningsvis lär du dig om vad läsförståelse är och ur den kan mätas och bedömas. Bland annat diskuteras hur läsförståelse testas inom nationella proven i svenska för gymnasieelever. Dessutom behandlas genrepedagogik med fokus på hur läsning och skrivande utvecklas i samspel med varandra. Du lär dig här att göra lektionsplaneringar för gymnasiet utifrån forskning och teori som rör läsförståelse och svenskdidaktik, något som förbereder för kommande VFU-perioder och yrkesliv.

Planera, genomföra och bedöma litteraturundervisning i teori och praktik, 7,5 hp

I delkursen får du omsätta de kunskaper om litteratur och litteraturdidaktik som du tillägnat dig i de föregående kurserna i praktik, genom att med teoretisk förankring planera genomförandet och bedömningen av ett större litteraturpedagogiskt moment i gymnasieskolan. Du får också fördjupa de litteraturdidaktiska perspektiv som introducerats i tidigare kurser och särskilt ägna dig åt uppgiftskulturer, läromedelsanalyser, metodiska förhållningssätt och bedömning av litterär analys. I delkursen får du dessutom tillfälle att reflektera kritiskt över din identitet som pedagog i det nya medielandskapet.

LGSV40: Svenska 4 för gymnasielärare, 15 hp

Nordiska språk i tid och rum, 7,5 hp

I delkursen fördjupar du dina kunskaper om språklig variation i Norden. Du studerar grannspråket norska, vars språkstruktur jämförs med svenska och danska. Om så är möjligt genomförs även en studieresa till Norge. Begrepp som språkpolitik, standardspråk, språkriktighet och språknorm ur historiska och samhällsliga perspektiv utgör kärnan. Syftet är att du som lärare aktivt ska kunna bidra till elevers förståelse för språksituationen i Norden. Kursen präglas också av ett språkhistoriskt perspektiv, genom språklig analys av texter från skilda tider. Ämnesdidaktiskt analyseras hur gymnasieskolans läromedel behandlar grannspråk, språklig variation och språkhistoria.

Litteraturhistoria (ny delkurs från VT19), 7,5 hp

Denna delkurs kommer från och med vårterminen 2019 att ha ett fokus på litteraturhistoria och undervisning om litteraturhistoria. En uppdaterad delkursbeskrivning kommer i slutet av 2018.

LGSV55: Svenska 5 för gymnasielärare, 15 hp

Undervisningen i skolan ska bygga på vetenskaplig grund, beprövad erfarenhet och evidens. I denna kurs fördjupar du dig i ett kritiskt, vetenskapligt förhållningssätt till hur kunskap produceras. I de två delkurserna utvecklar du dina färdigheter att planera, genomföra och skriva vetenskapliga studier, så som examensarbetet i slutet av din utbildning. Som gymnasielärare i svenska kommer du själv undervisa om hur man genomför ett liknande arbete, gymnasiearbetet, men också i olika former av skrivprocesser som mynnar ut i rapportskrivande. Därför är LGSV55 en kurs där du utvecklar ditt eget förhållningssätt till forskning, ditt vetenskapliga arbete och din förmåga att kunna undervisa om det i skolan.

Litteraturvetenskaplig och litteraturdidaktisk forskning, 7,5 hp

Delkursen ger fördjupade kunskaper i aktuell litteraturvetenskaplig och litteraturdidaktisk forskning med fokus på formulering av forskningsfrågor och val av metodiska och teoretiska perspektiv. Du studerar vetenskapliga artiklar, avhandlingar och fiktionstexter vilka bidrar till övning i att kritiskt analysera texter av olika slag och till kunskap om lärande, språk och text i skolan. Särskilt uppmärksammas forskning om fiktionstexter. Kursen bidrar till reflexioner kring möjligheter och begränsningar med olika vetenskapliga angreppssätt, liksom till självständig utformning av mindre forskningsprojekt med litteraturvetenskaplig eller litteraturdidaktisk inriktning.

Språkvetenskaplig och språkdidaktisk forskning, 7,5 hp

I delkursen fördjupar du dig i språkvetenskaplig och svenskdidaktisk forskning med fokus på formulering av forskningsfrågor och val av teoretiska och metodiska perspektiv. Du studerar olika slags svenskdidaktiska undersökningar vilka bidrar till kunskap om lärande, text och språk i skolan. Särskilt uppmärksammas forskning om skrivdidaktik och grammatikdidaktik. Kursen öppnar för kritisk reflektion kring möjligheter och begränsningar med olika vetenskapliga angreppssätt, liksom för självständig utformning av mindre forskningsprojekt med språkvetenskaplig inriktning.

Kurser för dig som läser *svenska som andraämne*

Samläsning LGSV10–LGSV40. Se ovan

LGSV50: Svenska 5 för gymnasielärare, 15 hp

Text och textanalys, 7,5 hp

Delkursen ger fördjupning i några typer av språkvetenskaplig textanalys, såsom genreanalys, retorisk analys, argumentationsanalys och stilistisk analys. Centralt är kopplingen mellan de olika analysperspektiven och deras tillämpningar som verktyg för att analysera skolans texter. Det gäller texter som används i skolan (t.ex. genretexter av olika slag), produceras för skolan (t.ex. läromedel) eller produceras i skolan (t.ex. instruktioner och elevtexter).

Litteraturvetenskaplig temakurs (ny delkurs VT19), 7,5 hp

Denna delkurs kommer från vårterminen 2019 att utgöras av ett litteraturvetenskapligt temastudium. En uppdaterad delkursbeskrivning kommer i slutet av 2018.

LGSV60: Svenska 6 för gymnasielärare, 15 hp

Denna kurs samläses med förstaämnestudenternas LGSV55 (se ovan). Istället för att utforma en plan för examensarbete 2 kommer du som är andraämnestudent att skriva en ämnesdidaktisk projektplan för ett undervisningsprojekt som genomförs på en gymnasieskola under den efterföljande kursen LGSV70. De lärare som handleder skrivandet av projektplanen i den här kursen kommer även att hålla i den teoretiska undervisningen på LGSV70.

LGSV70: Svenska 7 för gymnasielärare, 15 hp

Kursens syfte är att fördjupa och bredda perspektivet på svenskämnet och undervisning i ämnet i skolan. Huvuddelen av kursen är förlagd till en gymnasieskola. Du kommer här att genomföra ett av de båda undervisningsprojekt som du planerade under den föregående kursen LGSV60. Under tiden på gymnasieskolan får du handledning kring projektet av en ämneslärare som institutionen samarbetar med. Till detta ges högskoleförlagda seminarier där processen och projektet utvärderas samt sätts i relation till relevant teori och litteratur. Under tiden på gymnasieskolan får du också möjlighet att vara delaktig i undervisning i svenskämnet under VFU-liknande former.